



ETIKSTADGA FÖR ARTIFICIELL INTELLIGENS¹

I. Bakgrund och ändamål

Europeiska unionens domstol (EU-domstolen) har åtagit sig att utveckla, införa och använda artificiell intelligens (AI) i enlighet med EU:s värden, som är stadfästa i artikel 2 i fördraget om Europeiska unionen, i syfte att främja människocentrerad och tillförlitlig AI. EU-domstolens arbete med AI-system har skett och kommer fortsatt att ske i full överensstämmelse med gällande lagbestämmelser, i synnerhet EU:s dataskyddsförordning² och AI-förordningen³. Tillförlitlig AI ska emellertid inte endast vara lagenlig, utan den ska också vara etisk och robust – både ur teknisk och social synvinkel.⁴

Det är på denna grundval som EU-domstolen stegvis inför ett antal AI-drivna verktyg, inbegripet för ändamålet att bistå domstolen och tribunalen i deras dömande verksamhet. Dessa verktyg förväntas göra rättsliga och administrativa förfaranden mer effektiva och ändamålsenliga samt göra EU-domstolen mer tillgänglig för EU-medborgarna.

Användningen av AI för verksamheter som stöder EU-domstolens dömande verksamhet är förknippad med risker. Bland de viktigaste riskerna återfinns bias och diskriminering kopplade till användningen av olämplig eller förvanskad data, röjandet av känslig information (inbegripet personuppgifter), cyberattacker, avsaknad av förklarbarhet samt alltför stort förlitande på teknik (automation bias). Den sistnämnda risken är särskilt betydelsefull i samband med dömande verksamhet och kan leda till att utvecklingen av rättspraxis stagnerar, att mindre uppmärksamhet ges andra rättssystem och att dominansen av vissa rättskulturer favoriseras – något som påverkar kvaliteten på domstolsavgöranden.

Det måste fastställas etiska normer för att komma till rätta med dessa risker och se till att människor, i synnerhet domare och generaladvokater, fortsätter att ha full kontroll över domstolsförfaranden och att deras autonomi och oavhängighet värnas.

¹ Denna stadga antogs av EU-domstolen den 26 januari 2026.

² Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1725 av den 23 oktober 2018 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter som utförs av unionens institutioner, organ och byråer och om det fria flödet av sådana uppgifter samt om upphävande av förordning (EG) nr 45/2001 och beslut nr 1247/2002/EG (EUT L 295, 21.11.2018, s. 39).

³ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1689 av den 13 juni 2024 om harmoniserade regler för artificiell intelligens och om ändring av förordningarna (EG) nr 300/2008, (EU) nr 167/2013, (EU) nr 168/2013, (EU) 2018/858, (EU) 2018/1139 och (EU) 2019/2144 samt direktiven 2014/90/EU, (EU) 2016/797 och (EU) 2020/1828 (förordning om artificiell intelligens) (EUT L, 2024/1689, 12.7.2024, ELI:<http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1689/oj>). AI-förordningen trädde i kraft den 1 augusti 2024, men bestämmelserna i förordningen ska börja tillämpas vid olika datum under perioden 2 februari 2025–2 augusti 2027. Så långt det är praktiskt möjligt åtar sig EU-domstolen att omedelbart följa samtliga bestämmelser i AI-förordningen, utan att invänta det officiella datum då respektive bestämmelse ska börja tillämpas.

⁴ Oberoende expertgrupp på hög nivå för AI-frågor, Etiska riktlinjer för tillförlitlig AI, 2019.

Denna stadga⁵ formulerar EU-domstolens åtaganden när det gäller etisk användning av AI-verktyg som institutionen utvecklar eller inför. Stadgan ger både användare inom institutionen och allmänheten klarhet om hur EU-domstolen avser att arbeta. Stadgan är relevant för skapandet, införandet och användningen av AI-system under systemens hela livscykel.

II. Etiska normer och åtgärder för att främja ansvarsfull AI och begränsa riskerna

A. Rättvisa, opartiskhet, icke-diskriminering och grundläggande rättigheter

EU-domstolen kommer att se till att alla AI-system som skapas av dess tjänsteavdelningar eller av leverantörer som handlar under institutionens kontroll utformas och införs med iakttagande av principerna om rättvisa, opartiskhet och icke-diskriminering, och att systemen fullständigt respekterar grundläggande rättigheter. På samma sätt ska EU-domstolen, i samband med val av AI-system som tillhandahålls av tredje part för användning inom institutionen, vidta rimliga åtgärder för att, på grundval av tillgänglig information, se till att sådana system iakttar dessa principer och grundläggande rättigheter.

Dataset som används för kontextuell träning, validering och testning av AI-system vid EU-domstolen ska vara relevanta, representativa, och så långt som möjligt vara fria från fel samt vara konsekventa och aktuella. Rimliga ansträngningar ska göras för att upptäcka, korrigera och begränsa möjlig bias som kan leda till diskriminering som är förbjuden enligt EU-rätten, som kan påverka opartiskheten eller som kan ha annan negativ inverkan på grundläggande rättigheter.

För jämlig tillgång måste AI-gränssnitt och AI-system som EU-domstolen utvecklar eller inför tillgodose olika behov och förmågor. EU-domstolen åtar sig att minimera hinder till följd av skillnader i teknisk kompetens – i en arbetsplatskontext, i domstolsprocesser eller i allmänhetens kontakter med EU-domstolen. I linje med EU-domstolens värden ska användningen av AI-verktyg främja mångkulturalism och mångspråkighet.

B. Transparens och spårbarhet

EU-domstolens användning av AI-system kommer endast att ske i allmänintresset och enbart för att fullgöra institutionens uppdrag och uppgifter enligt EU-fördragen och för det avsedda ändamålet med respektive system. Det specifika ändamålet med och de specifika målen för respektive AI-system ska identifieras och dokumenteras på ett korrekt sätt. Detsamma gäller för respektive användningskategori.

⁵ Stadgan bygger på EU-domstolens AI-strategi som antogs den 19 juni 2023 och som finns tillgänglig för allmänheten på EU-domstolens webbplats (https://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2023-11/cjeu_ai_strategy.pdf). I AI-strategin redogörs det för de fördelar som införandet av AI-verktyg förväntas medföra, de principer som EU-domstolar avser att följa och det fastställs en för ändamålet avpassad intern styrningsmodell, i vilken institutionens styrkommitté för AI (Artificial Intelligence Management Board), som består av ledamöter från både domstolen och tribunalen samt företrädare för administrationen, har en central roll.

Domstolens ledamöter och personal ska få utförliga förklaringar och information om hur AI-verktyg fungerar. Begränsningar i AI-systemens riktighet ska beskrivas på ett begripligt sätt.

Användare måste bli uppmärksammade på att de interagerar med ett AI-system. Innehåll som genererats av AI och som inte kontrollerats måste vara märkt som sådant om det görs tillgängligt för andra personer än den användare som begärt att innehållet skulle skapas.

Dataset och processer som används för kontextuell träning, vilka är relevanta för ett AI-systems utdata, måste vara kända och dokumenterade.

C. Systemintegritet och sekretess

AI-system måste vara tekniskt robusta, fungera på ett sätt som är tryggt, säkert och tillförlitligt, vara försedda med lämpliga skyddsåtgärder, vara resilienta mot attacker, ha skydd mot skadlig användning samt ha reservmekanismer som förebygger och begränsar negativa effekter.

Sekretess är grundläggande för EU-domstolen och utmärker institutionens arbete. Detta medför att AI-verktyg måste integreras på ett varsamt och väl genomtänkt sätt. All AI-användning måste följa EU-domstolens befintliga sekretessföreskrifter, interna säkerhetsregler och dataskyddsnormer.

D. Mänskligt agentskap, mänsklig tillsyn och ansvarsutkrävande

Fördelningen av arbetsuppgifter mellan AI och människor inom EU-domstolen måste utformas så, att människans centrala roll skyddas, människors färdigheter förstärks och att det krävs att mänsklig tillsyn utövas. I domstolsförfaranden fortsätter människor, i synnerhet domare och generaladvokater, att ha fullständig kontroll. AI-system får inte anförtros något beslutsansvar.

AI-system ska utvecklas, införas och användas under mänsklig tillsyn. Det ska införas starka kvalitetssäkringsmekanismer och kvalitetssäkringsföreskrifter. Dessa mekanismer och föreskrifter kommer att innefatta kontroller och återkoppling från användare om kvaliteten på utdata. De som ansvarar för dessa kontroller ska rapportera avvikelser och misstag.

Användare måste ha en kritisk inställning till maskingenererad utdata. De måste i varje enskilt fall kontrollera utdatans riktighet och fullständighet samt rapportera misstag, problem eller rent av tvivel som de kan hysa, så att ytterligare kontroller kan utföras.

EU-domstolen ska fastställa och fördela ansvaret för de olika faserna i utvecklingen, införandet och användningen av AI-system och skapa processer för att övervaka AI-systemens funktion och för att korrigera brister och fel.

EU-domstolen ska utveckla och tillämpa en kultur där data kontrolleras och som innebär att det råder effektiva garantier för integritet, trovärdighet och tillförlitlighet när det gäller AI-utformning, AI-utveckling och AI-användning.

För att förhindra att det uppstår luckor i ansvaret måste AI-system alltid vara åtföljda av en klar intern ansvarsfördelning för det slutliga dokumentet eller det slutliga resultat som producerats med AI-stöd. Det är individen som ansvarar för slutprodukten och detta ansvar kan inte överföras till AI-systemet.

AI-system som utvecklats av EU-domstolen eller av institutionens leverantörer ska genomgå regelbundet återkommande tester och revisioner för att upptäcka och korrigera möjliga biaser och tillkortakommanden och förbättra kvaliteten på systemens utdata.

Institutionen åtar sig att främja en kultur som bygger på ansvarsfull och tillförlitlig användning av AI genom att erbjuda personalen utbildning och ordna initiativ som ökar personalens medvetenhet.

Styrningsmekanismer ska ses över och, i de fall där detta är lämpligt, anpassas för att se till att de fortsätter att vara ändamålsenliga.

E. Samhälls- och miljöansvar

EU-domstolen är medveten om sitt ansvar gentemot samhället och miljön när institutionen inför AI-system. EU-domstolen kommer att noga överväga potentiella effekter.

EU-domstolen kommer att se till att införandet av AI-system inte förringar den mänskliga dimensionen i medborgarnas kontakter med institutionen eller att den "digitala klyftan" växer.

Vid utveckling, införande och användning av AI-system ska de negativa miljöeffekterna försöka minimeras, särskilt i fråga om energi, vattenförbrukning eller koldioxidutsläpp. Det ska övervägas om det kan göras val som innebär mindre miljöpåverkan.

F. Ständig förbättring

EU-domstolen åtar sig att hålla jämna steg med den senaste utvecklingen inom teknik, juridik och etik.

EU-domstolen kommer att fortsätta att främja och vara aktivt delaktig i en dialog med nationella domstolar och myndigheter angående användningen av AI. Den kommer att fortsätta att främja interinstitutionellt samarbete och arbeta med andra rättsinstanser för att utbyta erfarenheter. Den kommer att sträva efter att hitta och införa bästa praxis och att vara delaktig i den akademiska debatten och i samhällsdebatten.

Styrkommittén för AI kommer att beakta relevanta återkopplingar och relevant teknisk utveckling samt resultaten av kommitténs formella översynsmekanismer för att föreslå lämpliga ändringar och anpassningar av denna stadga eller för att utfärda utförlig vägledning i specifika frågor.